

Edmonton Semptom De?erlendirme Sistem Skalas?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Edmonton Semptom De?erlendirme Sistem Skalas?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20622>

Özet

Edmonton Semptom Değerlendirme Sistem Skalası (ESAS), özellikle palyatif bakım ve onkoloji alanlarında, hastaların yaşadıkları yaygın semptomların yoğunluğunu hızlı ve etkili bir şekilde ölçmek amacıyla geliştirilmiş önemli bir klinik araçtır. Bu ölçek, hastaların son 24 saat içinde deneyimlediği ağrı, yorgunluk, bulantı, depresyon, anksiyete, uyuşukluk, iştahsızlık, iyi olma hali ve nefes darlığı gibi temel semptomları değerlendirir. ESAS'ın Türkçe uyarlaması, 2008 yılında Yesilbalkan ve arkadaşları tarafından Türk kanser hastaları üzerinde gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin kültürel ve dilsel geçerliliğini sağlamıştır.

ESAS, klinisyenlerin ve araştırmacıların hastaların semptom yükünü objektif bir şekilde takip etmelerine olanak tanır, böylece tedavi planlarının ve semptom yönetim stratejilerinin kişiselleştirilmesine yardımcı olur. Ölçek, genellikle sayısal derecelendirme skalası (0-10) formatında uygulanan, öz-bildirime dayalı bir ölçektir.

Anahtar Kelimeler

ESAS, Edmonton Semptom Değerlendirme Sistem Skalası, Palyatif bakım, Onkoloji, Kanser, Semptom değerlendirme, Yaşam kalitesi, Psikometrik özellikler.

Yazarlar

Öznur Usta Yeşilbalkan, N. Özkütük, A. Karadakovan, T. Turgut, B. Kazgan (Türkçe Uyarlama).

Amaç

Edmonton Semptom Değerlendirme Sistem Skalası'nın temel amacı, kanser hastaları başta olmak üzere, kronik veya ilerleyici hastalıkları olan bireylerde sık görülen fiziksel ve psikolojik semptomların yoğunluğunu sistematik olarak belirlemektir. Bu değerlendirme, klinik kararların alınmasında, semptomların zaman içindeki değişiminin izlenmesinde ve palyatif bakım hizmetlerinin etkinliğinin değerlendirilmesinde kritik rol oynar.

Ölçek, hastaların öznel deneyimlerini yakalayıp semptom yönetimine rehberlik eder. 0'dan 10'a kadar bir ölçek kullanarak, her bir semptomun şiddetini net bir şekilde ortaya koyar. Bu yapı, hem klinik uygulamada hızlı tarama hem de araştırma çalışmalarında güvenilir veri toplama imkanı sunar.

Yapı

ESAS, hastaların yaşadıkları öznel semptom sıklığı ve yoğunluğunu ölçen çok boyutlu bir

yapıyı değerlendirir. Ölçek, genellikle iki ana faktör altında toplanan semptomları kapsar: **Fiziksel Semptomlar** (Ağrı, Yorgunluk, Bulantı, İhtiyaşsızlık, Nefes Darlığı) ve **Psikolojik/Genel Semptomlar** (Depresyon, Anksiyete, Uyku bozukluğu, İyi Olma Hali).

Ölçek, hastanın algılanan semptom yükünü ve genel iyi olma halini kapsayarak, yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini dolaylı olarak yansıtır. Her bir semptom ayrı bir madde olarak değerlendirilse de, toplam semptom skoru, hastanın genel durumunun hızlı bir göstergesi olarak kabul edilir.

Geçerlik

Yesilbalkan, Özkütük ve arkadaşları (2008) tarafından gerçekleştirilen Türkçe uyarlama çalışmasında, ESAS'ın Türk kanser hastaları popülasyonunda geçerliliği incelenmiştir. Geçerlik çalışmaları genellikle yapı geçerliliği ve ölçüt bağıntılı geçerliliği içerir.

Yapı Geçerliliği: Faktör analizi sonuçları, ölçeğin orijinal yapıya benzer çok boyutlu bir yapıyı desteklemelidir. Çalışmaları, ESAS maddelerinin ilgili semptom gruplarıyla tutarlı olduğunu göstermiştir.

Ölçüt Bağıntılı Geçerlilik: ESAS skorları, ağrı için Görsel Analog Skala (VAS) veya diğer standart yaşam kalitesi ölçümleri (örneğin, Karnofsky Performans Durumu Skalası) ile anlamlı korelasyonlar göstermesi beklenir. Bu korelasyonlar, ESAS'ın benzer yapıları ölçen diğer araçlarla uyumlu olduğunu kanıtlar.

Güvenirlik

Türkçe uyarlama çalışmasında (Yesilbalkan et al., 2008), ESAS'ın iç tutarlılık güvenilirliği değerlendirilmiştir. Güvenirlik, ölçeğin zaman içinde tutarlı ve kararlı sonuçlar verme yeteneğini gösterir.

İç Tutarlılık: Genellikle Cronbach Alfa katsayısı ile değerlendirilir. ESAS maddelerinin, özellikle benzer semptom gruplarına ait olanların, birbiriyle yüksek düzeyde korelasyon göstermesi beklenir. Uluslararası çalışmalarda, ESAS'ın genel skorları ve alt boyutları için kabul edilebilir ($\alpha > 0.70$) veya iyi düzeyde iç tutarlılık rapor edilmiştir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Semptom durumunun stabil olduğu varsayılan kısa bir zaman aralığında uygulanan iki test arasındaki korelasyonu ifade eder. Bu, ölçeğin kararlılığını gösterir.

Faktör Analizi

ESAS, birden fazla semptomu ölçtüğü için çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Yapılan faktör analizleri genellikle semptomların fiziksel ve psikolojik boyutlar olarak ayrıldığını gösterir.

Türkçe uyarlama çalışması kapsamında, faktör analizi, ölçeğin özgün yapısının Türk kültürüne ve diline uygunluğunu teyit etmek için kritik öneme sahiptir. Genellikle, fiziksel semptomların (ağrı, yorgunluk, bulantı, nefes darlığı) tek bir faktörde, psikolojik ve genel durum semptomlarının (anksiyete, depresyon, iyi olma hali) ise ayrı bir faktörde toplandığı görülür. Bu ayrım, klinik müdahalelerin hedeflenmesinde yardımcı olur.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz-bildirim ölçeği. Sayısal Derecelendirme Skalas? (0: Yok - 10: Mümkün Olan En Ağır).

Language Available: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal), diğer birçok dil.

Population Group: Kanseri hastaları ve palyatif bakım gereksinimi olan bireyler.

Age Group: Yetişkinler.

Population Details: Türkiye'deki onkoloji kliniklerinde takip edilen kanser hastaları.

Test Methodology: Hasta, her bir semptomun son 24 saatteki yoğunluğunu 0 ile 10 arasında bir rakamla işaretler. Hızlı uygulama (genellikle 2-5 dakika).

Anahtar Kelimeler

Palyatif bakım, Kanseri, Ağrı, Yorgunluk, Anksiyete, Depresyon, Semptom kontrolü, Yaşam kalitesi, Psikometri, Onkolojik bakım.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: oznurustayesilbakan@yahoo.com

Correspondence Address: Belirtilmemiştir.

Çinler, Ücretler ve Test Yolu

Edmonton Semptom Değerlendirme Sistemi (ESAS), klinik kullanım için yaygın olarak ücretsiz ve kolay erişilebilir bir araçtır. Türkçe adaptasyon çalışması 2008 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için genellikle resmi bir ücret talep edilmemektedir, ancak bilimsel çalışmalarda

kullanılan versiyonun sorumlu yazarına (Öznur Usta Yeşilbakan) danışılması tavsiye edilir.

Kaynaklar

Yeşilbakan, Ö. U. , Özkütük, N. , Karadakovan, A. , Turgut, T. , & Kazgan, B. (2008). Validity and reliability of the in Turkish cancer patients. *Turkish Journal of Cancer*, 38(2), 62-67.

Orijinal ESAS ölçeği hakkında daha fazla bilgi ve Türkçe uyarlamaya ait dokümanlar için aşağıdaki PDF bağlantısı mevcuttur:

[edmonton-symptom-assessment-scale-toad.pdf](#)

Edmonton Semptom Değerlendirme Sistem Skalasının Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal ESAS ölçeği tarafından değerlendirilen tipik semptomları yansıtmaktadır. Yeşilbakan ve arkadaşlarının (2008) çalışmasında kullanılan kesin maddeler bu listede yer almaktadır, ancak derecelendirme formatı (0=Hiç yok, 10=En şiddetli) korunmuştur.

Açık

Yorgunluk

Bulantı

Depresyon

Anksiyete

Uyku bozukluğu (Uyku Hali)

İştahsızlık

İyi Olma Hali (Genel İyi Oluş)

Nefes Darlığı

Diğer Semptom (Hastanın belirlediği ek bir semptom)